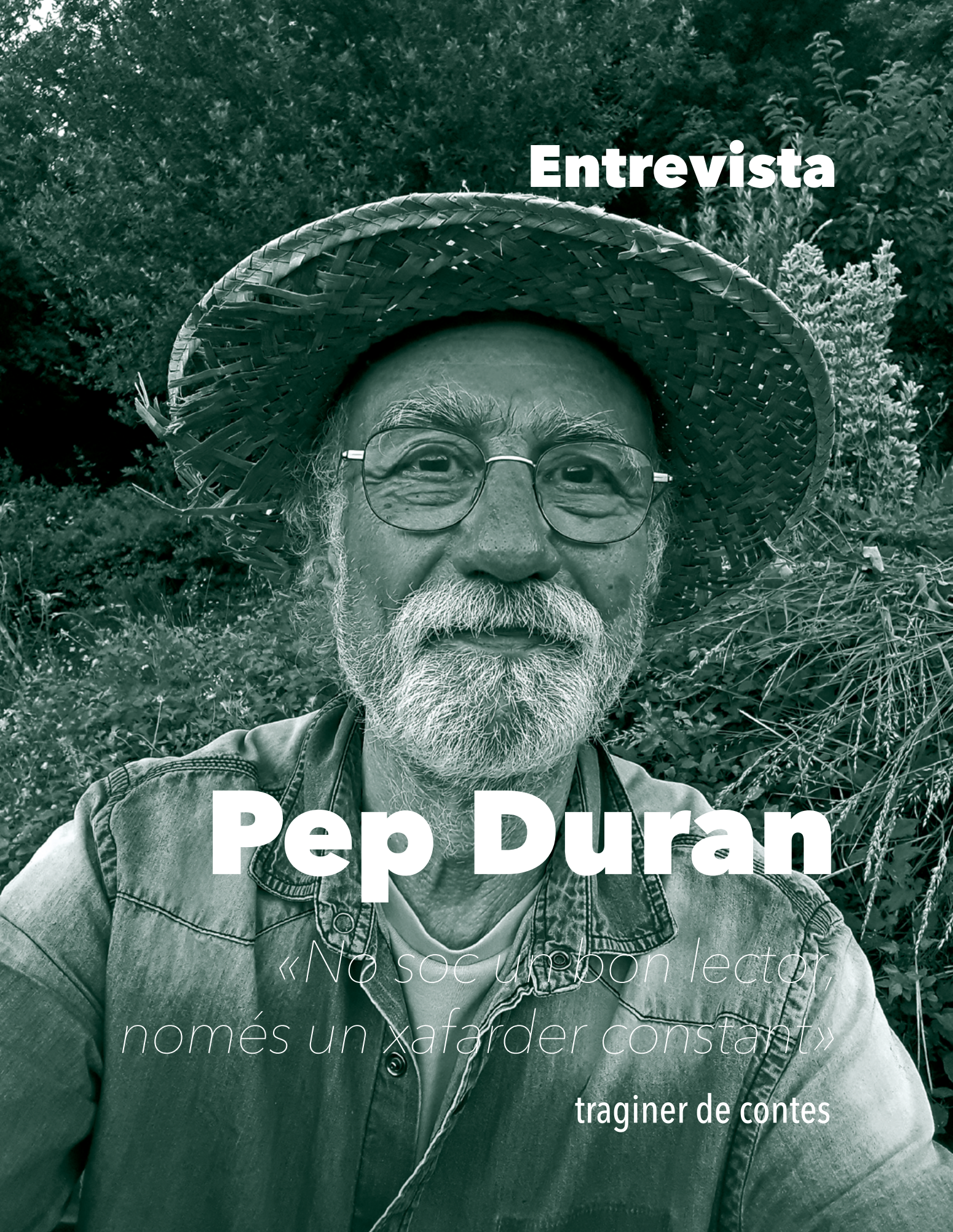

A black and white portrait of an elderly man with a full white beard and mustache, wearing glasses and a wide-brimmed woven hat. He is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a dense, out-of-focus thicket of foliage.

Entrevista

Pep Duran

*«No soc un bon lector,
només un xafarder constant»*

traginer de contes

Mon Mas *
narradora oral

Amb la melodia d'Isao Tomita del *Planeta imaginari* torno a ser a ca la padrina, berenant davant de la tele després d'escola.

Així vaig conèixer en Pep, sense saber-ho. Després coincidiríem en molts espais escènics, fent de narradors.

Un vespre al Harlem Jazz Club, vaig anar a veure *Contes en temps de crisi* amb els pares.

—Aquesta nit actua un amic meu.

—Aquest senyor és amic teu? Si és més gran que jo —va dir el pare.

Mentre en Pep narrava i feia ballar àlbums, maletes, titelles, capsetes de música..., els pares van fer un viatge íntim, cap a una veritat només seva.

En acabar, el pare li va dir:

—Vostè m'ha fet pensar massa.

Ho recordo i somric.

Això d'aquí només és la punteta d'una llarga conversa passejant per la memòria i la textura dels records. Em pensava que sabia moltes coses d'en Pep, he descobert qui s'amagava sota el seu barret.

Comences les teves sessions dient: «De petit volia ser pirata. Pensava que si podia tenir tresors, com els pirates, seria ric. Em semblava que els rics eren feliços, i jo volia ser feliç.»

I és veritat. A Argentona, enmig de la vegetació, s'aixeca una bella casa senyorial, Can Navas. La mare em va posar Josep Lluís com el fill dels Navas, que va néixer uns dies abans que jo. A casa teníem un *col·mado* i jo amb nou anys ja era rere el taulell. Sabia fer aparadors, matar el porc, despatxar, seduir la clientela, era un bon comerciant. Quan la senyora Navas entrava a la botigueta i esperava el seu torn, tothom l'admirava. Al poble recordo que el cap de família el coneixien com el Pirata Navas, es deia que havia fet fortuna traficant a les Amèriques. Era tan ric que es va fer la mansió més bonica d'Argentona. Era un senyor amable, a la botigueta sempre demanava el més car. I jo volia ser com ell. Volia ser ric per ser guapo. Tenir i posseir com els Navas. La meua projecció era sortir del poble, ser ric per ser feliç.

I com vas cercar aquesta felicitat?

Tenia clar que necessitava una carrera. Vaig fer d'aprenent de mecànic dentista, però era tan avorrit que m'adormia. Havia estudiat amb Ràdio Maymó per construir una emissora per rebre els SOS i rescatar gent. Fixa't, per ajudar en les traves de la comunicació. No era un bon estudiant. També vaig fer electrònica i electricitat. Em trec el batxillerat en dos anys i entro becat a l'escola de pèrits. Això em va fer anar a viure a Barcelona, on estudiava i tenia contradiccions entre el que era pecat i el que no. Un capellà em va fer de director espiritual. Envejava els intel·lectuals i per això vaig arribar als llibres. Pensava que allà ho trobaria tot.

I ho vas trobar?

Quan va néixer la meua germana petita, no hi havia prou lloc per a tots i em van posar el llit a la rebotiga. Hi vaig fer cau i estalviant em vaig comprar l'enciclopèdia *Pulga* i la vaig col·locar en un lloc ben vistós. «Los mejores libros del mundo, de mayor éxito», deien que era. No la vaig llegir mai. Tenia la fantasia que si la posseïa ja adquiriria els coneixements que contenia. El llibre com a element màgic. La mentida que perseguia i em feia feliç. No he estat mai un lector aferrissat.

I per on arribes a la literatura?

Per l'escolta, els meus records són d'escoltador. Amb els contes he connectat amb el més profund, amb els espais interiors que un no coneix o no vol

...

* Amb la col·laboració de Tina Vallès.

... conèixer. A vuit anys, a Argentina, ens ajuntàvem els nens del barri i un company ens explicava contes on sortíem tots, m'agradava moltíssim ser el protagonista d'altres vides. A deu o dotze anys, anava a doctrina i la Maria Molist, la catequista, ens contava tan bé les històries de sants que no hi faltava mai. Sense saber-ho va ser la meua Xahrazad. A Primària, el mestre Torruella ens explicava la batalla de Navas de Tolosa i encara ara us en podria relatar la croada. Ens travessava amb les paraules i ens despertava. Ja de gran, a la Caputxinada, descobreixo el món dels joglars medievals gràcies a Martí de Riquer. I tot encaixa dins meu. Treballar en el món dels llibres és com tenir molts tresors entre mans, com els pirates, però sense tant de risc.

Però hi ha una cosa que grinyola. Si no has estat mai un lector aferriat, com tries encaminar la teua vida a la promoció de la cultura i la lectura, com et fas llibreter?

No soc un bon lector, només un xafarder constant. Les meues lectures mai eren novel·les, pensava que era una pèrdua de temps. Que no sigui lector no vol dir que no m'interessessin els llibres. Em vaig fer una biblioteca a les taquilles on feia el servei militar, castigat per haver estat a l'Assemblea Constituent del Sindicat Democràtic de la Universitat de Barcelona. M'hi van fer estar cinc anys! Sempre he estat un autodidacte i buscava en els llibres aprendre qui era jo, llegia assaig, filosofia, ciència, política, antropologia. També tenia un manual per aprendre a nedar! Pensava que amb els llibres podia obtenir tot el coneixement i per això em vaig fer llibreter. La vida m'ha portat per molts camins, i sempre amb els llibres de fons. Però no he llegit els grans clàssics de la literatura.

El primer contacte amb el món de les llibreries va ser al Cap Gros? I després vas fundar la Robafaves?

Cap Gros era una petita llibreria que van muntar els intel·lectuals de Mataró. Molts dels fundadors van fer carrera política, tenien altres interessos i la llibreria no era rendible. Per ampliar les vendes, amb una maleta, vaig començar a visitar escoles, hi presentava els àlbums i els convertia en objectes de disseny. Després amb quatre companys fundem la cooperativa independent Robafaves. Amb el meu sis-cents travessava la frontera francesa per anar a buscar els llibres del Ruedo Ibé-

“ Envejava els intel·lectuals i per això vaig arribar als llibres. Pensava que allà ho trobaria tot ”

rico o les obres completes de Lenin. Les amagava al maleter i m'escagarrinava de por. Era un pirata en sis-cents! Vam tenir clar que la nostra llibreria havia d'oferir una mirada diferent. Volíem canviar la grisor de la dictadura i per nosaltres la llibreria servia per canviar el món. A la llibreria em vaig adonar que la gent ar-

riba a la cultura des de molts llocs, en algun moment vam obsessionar-nos a culturitzar la població.

Què porta la Robafaves a ser tan coneguda arreu?

El lema de la botiga era «el treball és festa i la festa és treball». La nostra vocació era acostar els llibres i la lectura a la vida diària dels ciutadans i vam portar a la pràctica accions de promoció que passaven dins de les escoles creant una «llibreria escolar». Oferíem serveis als professors, fèiem exposicions, tertúlies de llibres infantils i juvenils on s'hi ajuntaven mestres, bibliotecaris, llibreters, pares, mares i lectors en general; publicàvem una revista semestral, *Notícia de Llibres*, de difusió gratuïta, on comentàvem més de cent llibres; venien visites escolars; oferíem l'hora del conte per presentar novetats i recuperar clàssics. Per Sant Jordi hi havia el Llibre Gegant de la ciutat de Mataró, fèiem una biblioteca a cel obert on exposàvem més de quatre mil llibres. Ens vam coordinar amb el centre de recursos pedagògics i vam muntar *A Mataró viuen contes de tot el món*, amb centres educatius, biblioteques públiques, lectors joves, famílies... Vam aprendre que la decisió de llegir se sosté en el vincle emocional que estableix amb el llibre. Anava a congressos, jornades, viatjava. Vaig arribar a pensar que Robafaves era jo, que la llibreria funcionava gràcies a mi. Si no hagués estat per la forta estructura que sostenien els meus companys de cooperativa, la Robafaves no hauria arribat a tenir tant de renom. Però jo això no ho veia, el Pep Duran llibreter, el personatge, m'obria totes les portes.

Quan parles del Pep personatge, és el del *Planeta imaginari*, amb barret, bigoti i maleta?

El Pep del *Planeta imaginari* em donava repercussió, em coneixien i això m'alimentava la vanitat. Vaig oblidar que el millor atribut d'un llibreter era la modèstia i que els protagonistes sempre havien de ser els llibres. El 1976 em van convidar a les primeres jornades de literatura infantil i juvenil, com a representant del Gremi de Llibreters de Barcelona. Allà vaig conèixer

tres persones clau a la meua vida: Miquel Obiols, Carme Solé i Vendrell i Felicidad Orquín, editora de l'Austral juvenil. La Felicidad em va explicar que a Anglaterra les llibreries tenien una funció de reforç a l'escola i en tornar a Mataró vaig reorientar la Robafaves en aquest sentit. Per això vam triomfar. En aquelles jornades vaig fer una ponència sobre les meves experiències de lectura en veu alta a les aules de batxillerat, d'anar a l'escola amb una maleta carregada de llibres, objectes i titelles, de com la lectura et portava més enllà. Miquel Obiols, només acabar, em proposa portar llibres a un programa infantil de TV2, *Planeta imaginari*. Em contracten per fer de personatge fix, un Pep amb bigoti, cara blanca i barret de copa, amb una maleta especial plena de llibres. El programa tenia un tentacle a les escoles, amb un projecte didàctic i pedagògic darrere. En aquell període vam crear el Centre d'Orientació Psicopedagògica, dins el grup de cultura de la Unió de Cooperadors de Mataró, assessorat per l'equip de psiquiatria infantil de l'Hospital Sant Joan de Déu. Recuperàvem espais públics en zones marginals i fèiem activitats amb grups de persones que estaven en risc d'exclusió. La tele em permet arribar a altres llocs, em torna personatge, funciona durant dos anys, fins que he de triar i trio la llibreria, però el personatge me'l quedo perquè crec que funcionarà fora de la pantalla. Durant més de trenta anys mantinc el compromís amb Robafaves. Paral·lelament, la meua inquietud em porta a formar-me com a educador especialitzat i com a animador sociocultural, i arran d'un trencament emocional, també com a terapeuta en psicologia gestàltica i en psicoteràpia integrativa. I començo a respectar els processos de cadascú i penso que qui soc jo per canviar ningú. Ja ho veus, volia canviar el món amb els llibres i els llibres m'han canviat a mi. Soc un traginer de contes. Són els meus companys de l'Associació de Narradors i Narradores els que em reconeixen com a narrador. Jo era un llibreter que venia llibres per ser ric. Ja no necessito barret.

I ara vius al bosc, la Bibliobosc és el teu planeta imaginat.

Viure al bosc, estar en un estat de contemplació i quietud. Deixar que les coses succeeixin, estar en l'aquí i l'ara. Els contes són els remeis de l'ànima. Jugo al bosc a fer camins i trobar-hi personatges. De petit a Argentona ja ho feia. Ara ho faig per a mi, no tinc cap pretensió. La Bibliobosc ha estat una sorpresa, és el meu laberint del minotaure.

Sempre dic que el bosc se'm presenta com una metàfora de la vida on em perdo i em torno a trobar, sempre entre llibres. La Bibliobosc ofereix la possibilitat de topar amb llibres que cadascú pot llegir o deixar-se llegir. Som un batec, tots tenim una història i ens vestim amb ella. I aquí dalt, sí, estic al meu planeta.

Ara, tot i que baixes poc de la muntanya i t'agrada més que et vinguin a veure, hi ha ocasions imperdibles, com el quarantè aniversari de l'IBBYCat, el Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil. Què va representar per a tu formar part de la llista d'honor de la literatura infantil i juvenil catalana?

He de donar les gràcies per poder estar entre aquest conjunt de persones. Vaig ser al començament del Consell Català del Llibre Infantil. Hi era com a secretari del Gremi de Llibreters, volia canviar el funcionament del sector. Ser-hi em va fer conèixer molts professionals, escriptores i escriptors, il·lustradores, bibliotecaris, editors, mestres, que després establien un vincle amb la llibreria, hi fèiem presentacions o trobades, jornades... Érem una bona colla i retrobar-m'hi va ser un goig, però alhora una tristesa. N'hi havia que no hi havien pogut assistir, d'altres ja havien mort i alguns tenien la salut deteriorada. Va ser una sorpresa i un dolor. Però, la meua vanitat, imagina't! Aquella nit era allà, formant part del grup dels quaranta sèniors de la llista d'honor!

Allò em va confirmar que tot el temps dedicat fora de la Robafaves a la reconstrucció social i cultural, a la creació d'una identitat cultural catalana, a la lluita, a la construcció d'aquesta xarxa, va ser de veritat. Vam aportar gran part de la nostra vida privada a poder fer possible crear una estructura ferma al voltant de la literatura infantil i juvenil. I això que no hi havia ajudes a la comercialització ni a la promoció, ni es generaven sinergies en l'àmbit empresarial. Moltes de les accions que descriu l'actual Pla Nacional del Llibre i la Lec-

tura ja les havíem fetes, nosaltres... Com a llibreter estava molt sol en aquelles accions de promoció: els altres llibreters em criticaven, des del consell d'editors em deien que havia d'estar més dins la Robafaves. El temps ha passat i m'he adonat que hauria d'haver deixat aquest paper molt abans, però a mi m'agradava i a la resta li anava bé. A la nit dels quaranta sèniors em vaig adonar que res no importa i que tot està complert. ●

